

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
 ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Τήν ἀνεγνώρισα πάραυτα εἰς τό φῶς τῆς σελήνης τό μελιχρόν, τό περιαργυροῦν ὄλην τήν ἄπειρον ὀθόνην τοῦ γαληνιῶντος πελάγους, καί κάμνον νά χορεύουν φωσφορίζοντα τά κύματα. Εἶχε βυθισθῆ ἄπαξ καθὼς ἐρρίφθη εἰς τήν θάλασσαν, εἶχε βρέξει τήν κόμην τῆς, ἀπό τοὺς βοστρύχους τῆς ὁποίας ὡς ποταμός ἀπό μαργαρίτας ἔρρεε τό νερόν, καί εἶχεν ἀναδύσει· ἔβλεπε κατὰ τύχην πρὸς τό μέρος ὅπου ἦμην ἐγώ, κ' ἐκινεῖτο ἐδῶ κ' ἐκεῖ προσπαίζουσα καί πλέουσα. ἤξευρε καλῶς νά κολυμβᾶ.

Διά νά φύγω ἔπρεπεν ἐξ ἅπαντος νά πατήσω ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὀρθός εἰς τήν κορυφήν, εἶτα νά κύψω ὀπισθεν θάμνων, νά λύσω τήν αἰγὰ μου, καί νά γίνω ἄφαντος κρατῶν τήν πνοήν μου, χωρὶς τόν ἐλάχιστον κρότον ἢ θροῦν. Ἄλλ' ἡ στιγμή καθ' ἣν θά διηροχόμην διά τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου ἤρκει διά νά μέ ἴδῃ ἡ Μοσχούλα. Ἦτον ἀδύνατον, καθὼς ἐκείνη ἔβλεπε πρὸς τό μέρος μου, νά φύγω ἄορατος.

Τό ἀνάστημά μου, θά διεγράφετο διά μίαν στιγμὴν ὑψηλόν καί δεχόμενον δαυιλῶς τό φῶς τῆς σελήνης, ἐπάνω τοῦ βράχου. Ἐκεῖ ἡ κόρη θά μέ ἔβλεπε, καθὼς ἦτον ἐστραμμένη πρὸς τά ἐδῶ. ὦ! πῶς θά ἐξαφνίζετο. Θά ἐτρόμαζεν εὐλόγως, θά ἐφώναζεν, εἶτα θά μέ κατηγορεῖ διά σκοπούς ἀθεμίτους, καί τότε ἀλλίμονον εἰς τόν μικρόν βοσκόν!

Ἡ πρώτη ιδέα μου ἦτον νά βήξω, νά τῆς δώσω ἀμέσως εἶδησιν, καί νά κράξω: "Βρέθηκα ἐδῶ, χωρὶς νά ξέρω... Μὴν τρομάξῃς! ... φεύγω ἀμέσως, κοπέλα μου!"

Πλὴν, δέν ἤξεύρω πῶς, ὑπῆρξα σκαιός καί ἄτολμος. Κανεὶς δέν μέ εἶχε διδάξει μαθήματα κοσμιότητος εἰς τά βουνά μου. Συνεστάλην, κατέβην πάλιν κάτω εἰς τήν ρίζαν τοῦ βράχου κ' ἐπερίμενα.

"Αὐτὴ δέν θ' ἀργήσῃ, ἔλεγα μέσα μου· τώρα θά κολυμπήσῃ, θά ντυθῇ καί θά φύγῃ... Θά τραβήξῃ αὐτὴ τό μονοπάτι τῆς κ' ἐγώ τόν κρημνὸ μου!..."

Κ' ἐνθυμήθην τότε τόν Σισωὴν, καί τόν πνευματικόν τοῦ Μοναστηρίου, τόν παπα - Γρηγόριον, οἵτινες πολλάκις μέ εἶχον συμβουλεύσει νά φεύγω, πάντοτε, τόν γυναικεῖον πειρασμόν!

Ἐκ τῆς ιδέας τοῦ νά περιμένω δέν ὑπῆρχε ἄλλον μέσον ἢ προσφυγῆ, εἰμὴ ν' ἀποφασίσω νά ριφθῶ εἰς τήν θάλασσαν, μέ τά ρούχα, ὅπως ἦμην, νά κολυμβήσω εἰς τά βαθέα, ἅπατα νερά, ὄλον τό πρὸς δυσμάς διάστημα, τό ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ὅπου εὕρισκόμην, ἐντεῦθεν τοῦ μέρους ὅπου ἐλούετο ἡ νεᾶνις, μέχρι τοῦ κυρίως ὄρου καί τῆς ἄμμου, ἐπειδὴ εἰς ὄλον ἐκεῖνο τό διάστημα, ὡς ἡμίσεος μιλίου, ἡ ἀκρογιαλιά ἦτον ἄβατος, ἀπάτητος, ὅλη βράχος καί κρημνός. Μόνον εἰς τό μέρος ὅπου ἦμην ἐσχηματιζέτο τό λίκνον ἐκεῖνο τοῦ θαλασσοῦ νεροῦ, μεταξύ σπηλαίων καί βράχων.

Θ' ἄφηνα τήν Μοσχούλαν μου, τήν αἰγὰ, εἰς τήν τύχην τῆς, δεμένην ἐκεῖ ἐπάνω, ἄνωθεν τοῦ βράχου, καί ἅμα ἔφθανα εἰς τήν ἄμμον μέ διάβροχα τά ρούχά μου (διότι ἦτον ἀνάγκη νά πλευσῶ μέ τά ρούχα), στάζων ἄλμην καί ἀφρόν, θά ἐβάδιζα δυσχίλια βήματα διά νά ἐπιστρέψω ἀπὸ ἄλλο μονοπάτι πάλιν πλησίον τοῦ κοπαδιοῦ μου, θά κατέβαινα τόν κρημνὸν παρακάτω διά νά λύσω τήν Μοσχούλαν τήν αἰγὰ μου, ὅποτε ἡ ἀνεψιά τοῦ κύου Μόσχου θά εἶχε φύγει χωρὶς ν' ἀφήσῃ βεβαίως κανέν ἵχνος εἰς τόν αἰγιαλόν. Τό σχέδιον τοῦτο ἂν τό ἐξετέλουν, θά ἦτον μέγας κόπος, ἀληθῆς ἄθλος. Θά ἐχρειάζετο δέ καί μίαν ὥραν καί πλέον. Οὐδέ θά ἦμην πλέον βέβαιος περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κοπαδιοῦ μου.

Δέν ὑπῆρχεν ἄλλη αἴρεσις, εἰμὴ νά περιμένω. Θά ἐκράτουν τήν ἀναπνοήν μου. Ἡ κόρη ἐκείνη δέν θά ὑπόπτειε τήν παρουσίαν μου. Ἄλλως ἦμην ἐν συνειδήσει ἄθῳος.

Ἐντοσοῦτώ ὅσον ἀθῶος καί ἄν ἤμην, ἡ περιέργεια δέν μοῦ ἔλειπε. Καί ἀνεροικήθην πάλιν σιγά - σιγά πρὸς τὰ ἐπάνω καί εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βράχου, καλυπτόμενος ὀπισθεν τῶν θάμνων ἔκνυπα νά ἴδω τὴν κολυμβῶσαν νεάνιδα.

Ἦτον ἀπόλαυσις, ὄνειρον, θαῦμα. Εἶχεν ἀπομακρυνθῆ ὡς πέντε ὀργυιάς ἀπὸ τὸ ἄντρον, καί ἔπλεε, κ' ἔβλεπε τώρα πρὸς ἀνατολάς, στρέφουσα τὰ νῶτα πρὸς τὸ μέρος μου. Ἔβλεπα τὴν ἀμαυράν καί ὁμως χρυσίζουσαν ἀμυδρῶς κόμην τῆς, τὸν τράχηλόν τῆς τὸν εὐγραμμον, τὰς λευκάς ὡς γάλα ὠμοπλάτας, τοὺς βραχίονας τοὺς τορνευτοὺς, ὅλα συγχεόμενα, μελιχρά καί ὄνειρώδη εἰς τὸ φέγγος τῆς σελήνης. Διέβλεπα τὴν ὀσφύν τῆς τὴν εὐλύγιστον, τὰ ἰσχία τῆς, τὰς κνήμας, τοὺς πόδας τῆς, μεταξύ σκιάς καί φωτός, βαπτιζόμενα εἰς τὸ κῦμα. Ἐμάντευα τὸ στέρον τῆς, τοὺς κόλπους τῆς, γλαφυροὺς, προέχοντας, δεχομένους ὅλας τῆς αὔρας τὰς ριπὰς καί τῆς θαλάσσης τὸ θεῖον ἄρωμα. Ἦτον πνοή, ἴνδαλμα ἀφάνταστον, ὄνειρον ἐπιπλέον εἰς τὸ κῦμα· ἦτο νηρηίς, νύμφη, σειρήν, πλεύουσα, ὡς πλέει ναῦς μαγική, ἡ ναῦς τῶν ὀνειρῶν...

Οὔτε μοῦ ἤλθε τότε ἡ ἰδέα ὅτι, ἄν ἐπάτουν ἐπάνω εἰς τὸν βράχον, ὄρθιος ἢ κυρτός, με σκοπὸν νά φύγω, ἦτον σχεδὸν βέβαιον, ὅτι ἡ νέα δέν θά μ' ἔβλεπε, καί θά ἤμποροῦσα ν' ἀποχωρήσω ἐν τάξει. Ἐκείνη ἔβλεπε πρὸς ἀνατολάς, ἐγὼ εὐρισκόμην πρὸς δυσμὰς ὀπισθὲν τῆς. Οὔτε ἡ σκιά μου δέν θά τὴν ἐτάραττεν. Αὕτη, ἐπειδὴ ἡ σελήνη ἦτον εἰς τ' ἀνατολικά, θά ἔπιπτε πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, ὀπισθεν τοῦ βράχου μου, κ' ἐντεῦθεν τοῦ ἄντρον.

Εἶχα μείνει χάσκων, ἐν ἐκστάσει, καί δέν ἐσκεπτόμην πλέον τὰ ἐπίγεια.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να αναφέρετε με παραδείγματα μέσα από το παραπάνω κείμενο, πέντε από τα βασικά χαρακτηριστικά της διηγηματογραφίας του Α. Παπαδιαμάντη.
Μονάδες 15
2. Να χαρακτηρίσετε το είδος της αφήγησης λαμβάνοντας υπόψη την οπτική γωνία από την οποία παρουσιάζονται τα γεγονότα από τον αφηγητή στο συγκεκριμένο απόσπασμα.
Μονάδες 20
3. «Ο Παπαδιαμάντης δεν είναι φωτογράφος, είναι ψυχογράφος. Δεν μένει εἰς ὅ,τι ακούει καὶ βλέπει, εἰς τὸ περίγραμμα, προχωρεῖ εἰς ὅσα διαισθάνεται ἔτσι δε δὲν ζωγραφίζει απλῶς, ἀλλὰ δημιουργεῖ ἀνθρώπους, κοινωνίες, χώρους» [Νικόλαος Τομαδάκης, Αλέξ. Παπαδιαμάντης (1851 – 1911)]. Να επαληθεύσετε την παραπάνω άποψη με στοιχεία από το απόσπασμα του Α. Παπαδιαμάντη.
Μονάδες 20
4. Να δώσετε δύο ερμηνείες, οι οποίες κατά καιρούς έχουν προταθεί για το διήγημα «Όνειρο στο κύμα» από διάφορους μελετητές και να τις σχολιάσετε σε δύο παραγράφους (130 – 150 λέξεις), αφού λάβετε υπόψη το απόσπασμα που σας δόθηκε.
Μονάδες 20
5. Να γίνει συγκριτικός σχολιασμός του αποσπάσματος από το «Όνειρο στο κύμα» του Α. Παπαδιαμάντη με το παρακάτω απόσπασμα από το ποίημα «Ο Πόρφυρας» του Δ. Σολωμού ὅσον αφορά στην παρουσίαση της ιδανικής ομορφιάς.
Μονάδες 25

Διονύσιος Σολωμός

«Ο Πόρφυρας»

2

*Κοιτάς του ρόδου τη λαμπρή πρώτη χαρά του ήλιου,
Ναι πρώτη, αλλ' όμως δεύτερη από το πρόσωπό σου!*

3

«Χιλιάδες άστρα στο λουτρό μ' εμέ να στείλ' η νύχτα!»

4

«Γελάς και συ στα λούλουδα, χάσμα του βράχου μαύρο»

5

*«Κοντά 'ναι το χρυσόφτερο και κατά δω γυρμένο,
Π' άφησε ξάφνου το κλαδί για του γιαιού την πέτρα,
Και κει γρικά της θάλασσας και τ' ουρανού τα κάλλη,
Και κει τραβά τον ήχο του μ' όλα τα μάγια πόχει.
Γλυκά 'δεσε τη θάλασσα και την ερμιά του βράχου,
Και τ' άσπρο κράζει πάρωρα, και πρέπει να προβάλει
Πουλί, πουλάκι, που σκορπás το θαύμα της φωνής σου,
Ευτυχισμός α δεν είναι το θαύμα της φωνής σου,
Καλό στη γη δεν άνθισε, στον ουρανό, κανένα.
Αλλ' αχ! να δώσω μια πλεξιά, και να 'μαι και φθασμένος
Ακόμ', αφρέ μου, να βαστάς και να 'μαι γυρισμένος,
Με δύο φιλιά της μάνας μου, με φούχτα γη της γης μου»*

6

*«Φιλώ τα χέρια μ' και γλυκά το στήθος μ' αγκαλιάζω,
Ανοιχτά πάντα κι άγρυπνα τα μάτια της ψυχής μου,
Ποια πηγή τάχα σε γεννά, χαριτωμένη βρύση;»*

ΧΡΙΣΤΙΝΗΣ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ